

En vågen dreng

Formandens beretning på Historisk Samfunds generalforsamling den 26. maj 1998

Det er tankevækkende, at interessen for lokalhistorie i de seneste år har fået et forbløffende opsving, som man ikke tidligere troede mulig. Det er gået op for mange, at lige så naturligt det er at være optaget af sit lands historie, lige så naturligt er det at interessere sig for historien på det sted, hvor man lever, og som man føler sig knyttet til.

Der er ikke tvivl om, at det "at have rod", eller ønsket om "at slå rod" har haft stor betydning for den voksende lokalhistoriske interesse. I en mere eller mindre turbulent hverdag har mange mennesker en umiddelbar trang til at vide "noget" om sin bys eller sin egns fortid: hvem har boet her før, hvad er der sket på dette sted, og hvordan har det fået det særpræg, som enhver by eller egn har. Det sted, hvor man er vokset op, prenter sig i erindringerne. Her har man rod, her føler man en sammenhæng på godt - eller eventuelt på ondt - med omgivelserne og hele miljøet. Det er en fornemmelse, som tilflytteren mangler, og han vil ofte savne den. Derfor ser man tit, at netop den nye i byen eller på egnen føler sig tiltrukket af den lokale historie. En viden om stedet giver tilknytning og hjemmefølelse.

Det 1000-års jubilæum, som Roskilde fejrer i år, har da også lagt stor vægt på lokalhistorien - kraftigt suppleret af åbningen i september 1997 af det ombyggede og nyskabte Roskilde Museum, som på fantasifuld og kunstnerisk vis har fundet helt nye veje til at fremvise byens rige kulturarv på.

Historisk Samfunds bidrag til byens jubilæum bliver udsendelse af bind 2 og 3 af Roskilde bys historie - tiden fra 1536 til 1970. Redaktionen er i lighed med bind 1 sket i et godt samarbejde med

Roskilde Museum. De fem forfattere har på bøgernes godt 700 sider samlet så meget nyt og spændende stof om denne hidtil stedmoderligt behandlede periode, at der for læserne bliver nok at tage fat på. Værket er desværre af forskellige årsager blevet lidt forsinket, men det står nu fast, at det i hvert tilfælde vil foreligge senest til oktober. På den måde får Historisk Samfunds medlemmer rigeligt læsestof til hele vinteren, og måske kunne man jo overveje at købe værket i julegave til børn og børnebørn. Historisk Samfund er økonomisk ansvarlig for udgivelsen, og selv om vi har fået smukke tilskud fra amt og by og forskellige fonde, skal der gerne yderligere penge hjem for at dække udgifterne, der ligger på omkring 3/4 million kroner!

Historisk Samfunds medlemmer får i stedet for årbøger i 1998 og 1999 tilsendt bøgerne gratis mod betaling af porto - et enestående tilbud, som forhåbentlig bliver godt modtaget. Da næste årgang af Historisk årbog fra Roskilde amt således først udkommer i jubelåret 2000, er der vel grund til at bemærke, at det nummer af Historisk årbog, der udkom i 1997, som tema havde valgt "Musik i Roskilde". Det var en utraditionel og ny måde at belyse lokalhistorie på, og det har glædet os, at andre fagskrifter har omtalt initiativet positivt, ja Dansk årbog for Musikforskning opfordrer sågar i sin anmeldelse af årbogen landets øvrige amtshistoriske samfund til at følge i samme spor.

Hvis vi herefter vender os til dagen og vejen i det forløbne år, bør det nævnes, at den traditionelle sommerudflugt løb af stabelen den 13. september 1997 til kirker og herregårde i Sydvestsjælland. Med en stor dobbeltbus fyldt til randen var vi på besøg på Herreborgen Borreby og på Holsteinborg Slot, hvor der også var lejlighed til at se slotskirken og besøge H.C.Andersens stuer, hvor han skrev mange af sine eventyr. Efter en rundgang i Skelskør og en udmærket frokost på Hotel Postgården var det en oplevelse at få et levende indtryk af Morten Malers enestående kalkmalerier i Gerlev Kirke og i Ørslev Kirke med den kendte dansefrise.

Den 11. december var der med museumsinspektør Michael Andersen som cicerone arrangeret en rundvisning i det nyindrettede Roskilde Museum. Det er ganske vist ikke muligt på en enkelt aften at se alt, hvad der i den nye spændende opstilling vises af fundgen-

stande fra byens og omegnens kulturarv. Rundgangen kan formentlig kun være en appetitvækker, der lokker den lokalhistorisk interesserede borger til adskillige flere kommende besøg - det fortjener museet.

I vinterens løb var der i samarbejde med Folkeuniversitetet og Roskilde Museumsforening arrangeret to foredragsrækker, hvortil medlemmerne havde gratis adgang. På seks foredragsaftener lykkedes det forfatterne til de tre bind af byens historie at give hurtigt overblik over byens 1000-årige historie. I den anden foredragsrække, der strakte sig over fem aftener, fortalte Marianne Johansen og Helle Halding om den mægtige Hvideslægt og det spændende middelalderdrama, der udspillede sig i løbet af de 200 år, hvor denne slægt på afgørende vis kom til at præge udviklingen i Danmark.

Det var inspirerende, at disse foredragsaftener kunne fylde Klostermarksskolens store sal til bristepunktet med op til 300 deltagere. Det var en ny bekræftelse på mine indledende bemærkninger om den store og voksende interesse for lokalhistorie blandt byens borgere.

Denne interesse har da også medført en pæn medlemstilgang på næsten 50 nye medlemmer, således at Historisk Samfund nu kan mønstre over 500 medlemmer.

Som det fremgår af et senere punkt på dagsordenen har jeg efter 25 år som formand og redaktør af årbogen fundet tiden inde til at stoppe. Det har for mig været en glæde at forsøge - især gennem årbøgerne - at være med til at fastholde interessen for amtets lokalhistorie. Jeg synes imidlertid, at det - efter at redaktionen af de tre bind af byens historie nu er afsluttet - er på tide at skifte heste i vadestedet. Selv om det ifølge Historisk Samfunds vedtægter alene tilkommer bestyrelsen at konstituere sig med en ny formand, kan jeg måske få tilgivelse for, at jeg lidt egenmægtigt har tilladt mig allerede i indkaldelsen til generalforsamlingen at foreslå professor Erling Bondesen valgt som kommende formand. Jeg gør det imidlertid med sindsro, fordi jeg ved, at med ham som ildsjæl behøver vi ikke at frygte for Historisk Samfunds fremtid.

Med disse bemærkninger og med tak til de øvrige bestyrelsesmedlemmer for et godt og overbærende samarbejde gennem de mange år vil jeg slutte min sidste formandsberetning, som forhåbentlig vil blive velvilligt modtaget af generalforsamlingen.

Ernst Verwohlt